

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 1.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.1.27>

УДК 336.7

Ю. А. Романовська,

д. е. н, доцент, доцент кафедри фінансів, Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1099-0787>

О. О. Дідик,

студентка кафедри фінансів, Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-8387-2092>

ТЕНДЕНЦІЇ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Yu. Romanovska,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Vinnytsia Institute of Trade and Economics of State

University of Trade and Economics

O. Didyk,

Student of the Department of Finance, Vinnytsia Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics

TRENDS IN BANK LENDING IN UKRAINE

У статті окреслено, що банківське кредитування є ключовим інструментом впливу на макроекономічні процеси країни. Досліджено, що

негативні коливання в галузі банківського кредитів спостерігалися після пандемічного шоку та з початком повномасштабної війни. Обґрунтовано, що незважаючи на економічні виклики тенденція до зниження частки непрацюючих кредитів зберігалася, проте в 2022 р. військова агресія призвела до значного зростання частки непрацюючих кредитів. Досліджено, що кредитування переважно зосереджене на корпоративному секторі, що відповідає тенденціям розвинених економік; водночас поступово зростає частка споживчих позик для домогосподарств. На кінець 2024 р. спостерігається істотне зростання обсягів наданих банківських кредитів, що вказує на поступове відновлення економічної активності та зростання довіри з боку бізнесу та населення до банківської системи.

In Ukraine, which is experiencing a period of significant economic and geopolitical changes, the banking system is an important factor of stability and growth. The dynamics of bank lending in Ukraine is closely related to internal economic processes. Changes in the level of economic activity, inflation, exchange rate and public policy determine the demand for credit resources from different sectors of the economy. The outbreak of a full-scale war on the territory of Ukraine, active hostilities, destruction of infrastructure and general economic instability significantly affected the banking sector, forcing banks to act with greater caution in order to avoid significant financial losses. Despite this, some stabilization of the economy and government support helped the banking sector to gradually resume lending. By 2020, there was a gradual increase in lending, but with the onset of the COVID-19 pandemic and, later, a full-scale war, this indicator decreased sharply. This indicates a decrease in credit activity of both banks and borrowers. Inflation dynamics are more volatile. After a relatively stable period in 2018-2019, there is a sharp increase in inflation in 2022, which is probably due to the economic consequences of a full-scale war. Today, there is a steady trend towards a decrease in the share of loans in Ukraine's GDP from 31.42% in 2018 to

15.67% in 2023. This indicates a decrease in the role of lending in the country's economy.

The dynamics of interest rate changes reflects the instability of the economic situation in Ukraine during 2018-2023. The increase in rates in the national currency in 2022-2023 indicates the efforts of the banking sector to curb inflationary pressure and maintain the stability of the hryvnia, and a moderate increase in rates in foreign currency may reflect increased risks of foreign exchange transactions in wartime. Despite significant economic challenges and a full-scale war that has been going on for two years, the banking sector demonstrates high stability and ability to adapt in the face of uncertainty. Financial institutions are actively implementing anti-crisis measures aimed at supporting the economy and stabilizing the market.

Ключові слова: банківське кредитування, інфляція, ВВП, непрацюючі кредити, банківська система.

Keywords: bank lending, inflation, GDP, non-performing loans, banking system.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Банківське кредитування відіграє ключову роль у розвитку економіки, забезпечуючи необхідні фінансові ресурси для підтримки виробничих та інвестиційних процесів. В Україні, яка переживає період значних економічних і геополітичних змін, банківська система виступає важливим фактором стабільності та зростання. Протягом останніх десятиліть банківський сектор зіткнувся з численними викликами, з такими як економічна криза, військова агресія, політична нестабільність, пандемія, інфляційні процеси та реформуванням фінансової системи. Це спричинило як скорочення обсягів кредитування, так і трансформацію його структури. Сучасна система кредитування в Україні, попри ці труднощі, демонструє стійкість та

адаптивність, що дає підстави для ґрунтового аналізу її поточного стану, тенденцій та факторів, які визначають її розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика кредитних відносин між банками та позичальниками є предметом ґрунтовних досліджень багатьох українських науковців, серед яких можна виділити Кремень В. М., Кремень О. І., Гуляєву Л. П., Мікуляк К. А., Кугляр А. А., Рошило В.І., Абдуллаєву А.Є. та інших [1-5]. Проте, обґрунтування тенденцій в сфері банківського кредитування є вкрай необхідним з огляду на низку причин. По-перше, українська економіка зазнала значних потрясінь внаслідок повномасштабної російської агресії. Війна призвела до руйнування інфраструктури, переміщення значної частини населення та значного зростання державного боргу. Все це безпосередньо вплинуло на кредитоспроможність як фізичних, так і юридичних осіб. По-друге, глобальні економічні процеси, такі як пандемія COVID-19 та посилення інфляційних процесів, також суттєво вплинули на стан банківського сектору в Україні. По-третє, зміна регуляторного середовища, спрямована на підвищення стійкості банківської системи, також впливає на умови кредитування.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є комплексний аналіз сучасних тенденцій та факторів, які впливають на обсяги та структуру банківського кредитування в Україні; дослідження динаміки наданих банківських кредитів та визначення частки непрацюючих кредитів у банківській системі України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сталий розвиток економіки тісно пов'язаний із ефективністю функціонування банківського сектору. Банківська система України являє собою сукупність взаємозв'язаних установ і механізмів, які забезпечують рух грошових коштів, кредитування економіки та підтримання фінансової стабільності держави. Вона включає Національний банк України, комерційні банки, небанківські фінансові організації, фонд гарантування вкладів і супутню інфраструктуру. Тому

стабільність і надійність банківської системи залишаються ключовими пріоритетами державної політики [1, с. 177].

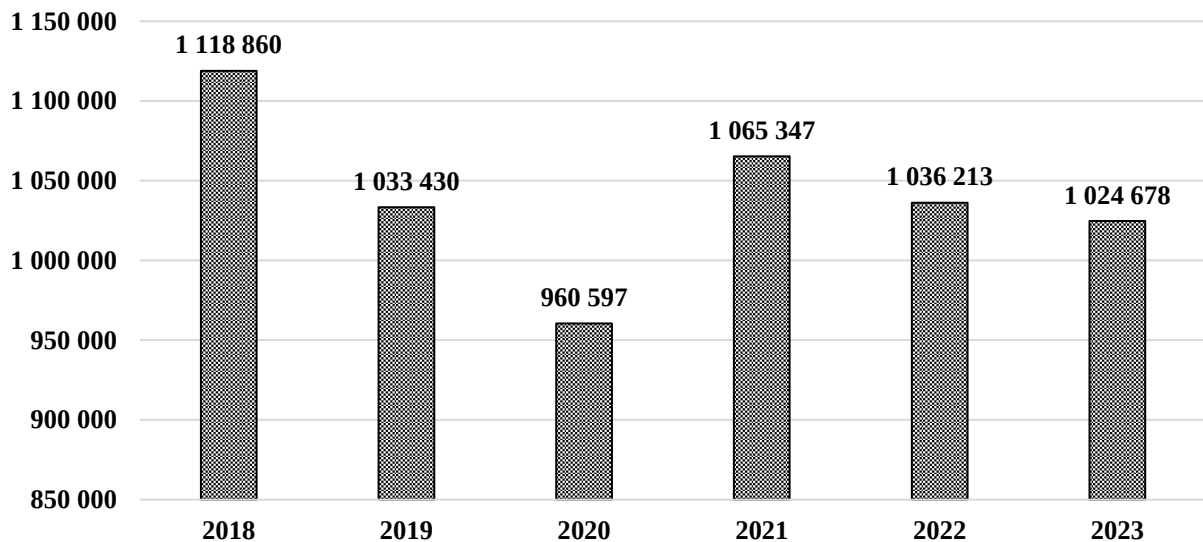
Банківське кредитування є ключовим інструментом, який значно впливає як на фінансове становище окремих підприємств і громадян, так і на загальні макроекономічні процеси країни. Його сутність полягає в наданні банками коштів у борг на основі принципів строковості, платності та обов'язкового повернення, що дозволяє позичальникам задовольняти фінансові потреби та сприяє зростанню економічної активності. Кредитні операції залишаються одним із найприбутковіших напрямів банківської діяльності, формуючи основну частину чистого прибутку, який використовується для створення резервних фондів і виплати дивідендів.

Постійно зростаюча потреба підприємств у фінансових ресурсах стимулює розвиток банківського кредитування. Одним із найпоширеніших способів залучення додаткових коштів є банківські позики, що надаються на підставі кредитних договорів.

Процес кредитування є складним і багатограним, вимагаючи від банків дотримання низки важливих принципів. Основними з них є оцінка платоспроможності позичальника, забезпеченість кредиту та своєчасність його повернення. Виконання цих умов дозволяє мінімізувати кредитні ризики та забезпечити стабільність банківської системи. Крім того, сучасні підходи до кредитування базуються на впровадженні ризик-орієнтованих моделей оцінки кредитоспроможності та використанні інноваційних технологій [6, с.10-11].

Динаміка банківського кредитування в Україні тісно пов'язана з внутрішніми економічними процесами. Зміни в рівні економічної активності, інфляції, обмінному курсі та державній політиці визначають попит на кредитні ресурси з боку різних секторів економіки. Крім того, стан банківської системи, рівень довіри до банків та регуляторні вимоги є важливими факторами, що впливають на розвиток кредитування. Банківські кредити є потужним каталізатором розвитку бізнесу, забезпечуючи

стабільний приплив фінансових ресурсів для інвестицій. Завдяки кредитам підприємства можуть впроваджувати інновації, розширювати виробництво та виходити на нові ринки, що в свою чергу сприяє загальному економічному зростанню (рис. 1).

**Рис. 1. Динаміка суми наданих банківських кредитів в Україні
протягом 2018-2023 рр., млн грн**

Джерело: сформовано на основі [7]

У 2018 році спостерігається найвищий показник кредитування за проаналізований період - на рівні 1118860 млн грн. Цей рік був сприятливим для економіки України завдяки відносній стабільності. У 2019 році – дещо зменшений обсяг кредитування до 1033430 млн грн., що пов'язано з поступовим посиленням регуляторних вимог до банківського сектора, зокрема до якості кредитного портфеля та капіталізації банків. А вже у 2020 році спостерігається суттєве скорочення кредитування до 960597 млн грн. Основним фактором зниження обсягів кредитів стала пандемія COVID-19, яка призвела до економічної рецесії в Україні та світі, тому банки зменшили видачу нових кредитів через підвищені ризики неплатежів. Після пандемічного шоку економіка почала відновлюватися і вже у 2021 році обсяги кредитування зросли до 1065347 млн грн. Держава підтримувала економіку через різні програми стимулювання, включаючи програми

доступного кредитування для малого та середнього бізнесу, що сприяло відновленню економічної активності.

Проте вже у 2022 році відбулося падіння обсягів кредитування до 1036213 млн грн, а в 2023 році – до 1024678 млн грн. Початок повномасштабної війни на території України, активні бойові дії, руйнування інфраструктури та загальна економічна нестабільність значно вплинули на банківський сектор, змусивши банки діяти з більшою обережністю, щоб уникнути значних фінансових втрат. Незважаючи на це, певна стабілізація економіки та державна підтримка допомогли банківському сектору поступово відновлювати кредитування. Програми підтримки бізнесу, особливо в сфері сільського господарства та оборонного сектору, зіграли важливу роль у цьому процесі.

З метою аналізу темпів приросту обсягів кредитування були проведені необхідні розрахунки (рис. 2). Отримані дані дозволяють зробити висновки про стан кредитування та його роль у підтримці економічного зростання.

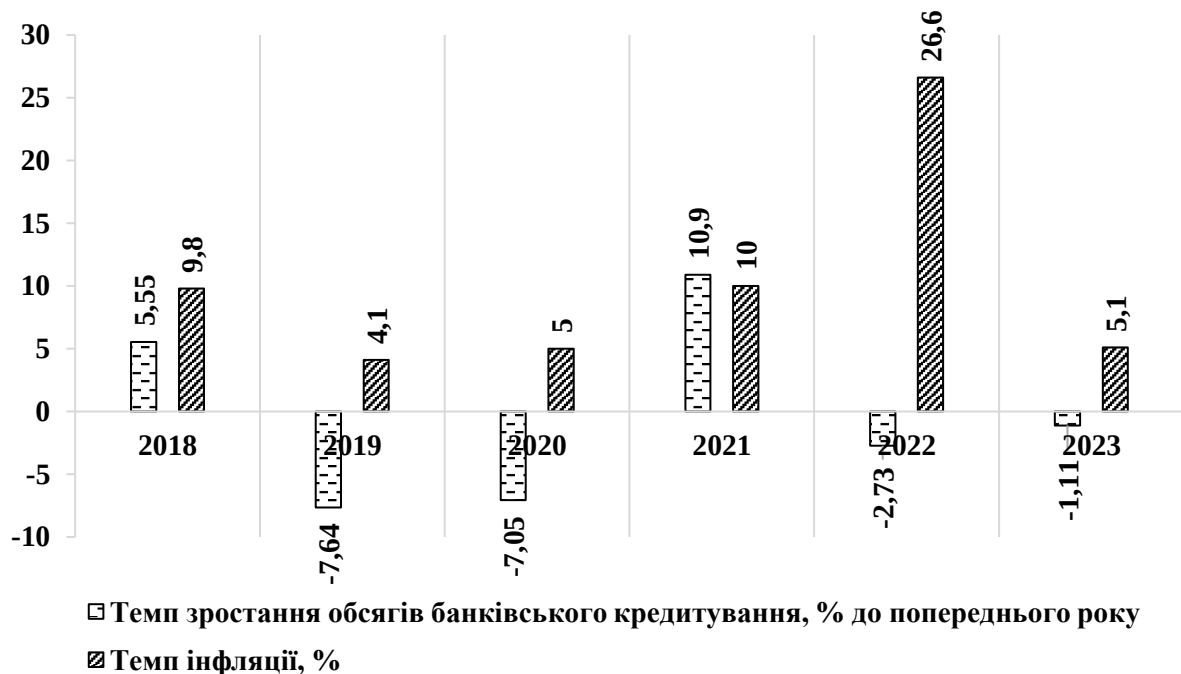

Рис. 2. Динаміка темпів зростання обсягів банківського кредитування та темпів інфляції в Україні (2018-2023 рр.), % до попереднього року

Джерело: сформовано на основі [7; 8]

До 2020 року спостерігалось поступове зростання обсягів кредитування, однак з початком пандемії COVID-19 та, пізніше, повномасштабної війни, цей показник різко знизився. Це свідчить про зниження кредитної активності як банків, так і позичальників. Динаміка інфляції є більш волатильною. Після відносно стабільного періоду в 2018-2019 роках, спостерігається різке зростання інфляції у 2022 році, що, ймовірно, пов'язано з економічними наслідками повномасштабної війни. Події останніх років суттєво вплинули на стан банківського сектору та рівень інфляції в Україні. Для відновлення економічного зростання необхідно вживати заходів щодо стабілізації інфляції, зниження ризиків для банківського сектору та стимулювання кредитування.

Для більш детального розуміння динаміки кредитного ринку України та визначення ключових тенденцій у кредитуванні різних сегментів економіки, проаналізуємо розподіл кредитних портфелів банків за економічними суб'єктами протягом 2018-2023 років.

Таблиця 1. Частка кредитів у ВВП України, в т.ч. у розрізі кредитування бізнесу та домашніх господарств впродовж 2018-2023 рр.

Роки	Усього кредитів, млн грн	У т. ч. кредити суб'єктам господарювання, млн грн	У т.ч. кредити домашнім господарствам, млн грн	ВВП, млн грн	Фінансова глибина, %	Фінансова глибина для суб'єктів господарювання, %	Фінансова глибина для домашніх господарств, %
2018	1 118 860	859 740	201 102	3 560 596	31,42	24,15	5,65
2019	1 033 430	744 648	212 515	3 974 564	26,00	18,74	5,35
2020	960 597	724 157	206 471	4 194 102	22,90	17,27	4,92
2021	1 065 347	752 324	254 385	5 459 574	19,51	13,78	4,66
2022	1 036 213	754 371	221 105	5 191 028	19,96	14,53	4,26
2023	1 024 678	756 986	222 541	6 537 825	15,67	11,58	3,40

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [1;9]

Згідно з даними табл. 1, спостерігається стійка тенденція до зниження частки кредитів у ВВП України з 31,42% у 2018 році до 15,67% у 2023 році. Це вказує на зменшення ролі кредитування в економіці країни. Незважаючи на зменшення частки кредитів, ВВП України в цілому демонструє зростання, що свідчить про розвиток економіки за рахунок інших факторів, таких як інвестиції та експорт. Частка кредитів, наданих корпоративному сектору, протягом усього періоду залишається значно вищою порівняно з часткою кредитів, наданих домашнім господарствам. Це означає, що бізнес залишається основним позичальником у банківській системі країни. Водночас, частка кредитів для фізичних осіб демонструє незначні коливання, що може вказувати на поступове зростання попиту на споживчі кредити. Загалом, така структура кредитування є типовою для багатьох розвинених економік, де корпоративний сектор відіграє ключову роль в економічному зростанні. Починаючи з 2018 року, українська економіка зіткнулася зі значним скороченням кредитування, що призвело до зниження фінансової глибини. Така тенденція обумовлена комплексом чинників, серед яких можна виділити посилення регуляторних вимог до банківського сектору, економічну нестабільність та зниження довіри до національної валюти.

Економічні кризи в Україні спричинили значне збільшення частки непрацюючих кредитів у банківській системі, що негативно позначається на економіці країни. Непрацюючі кредити (NPL) – це кредити, за якими позичальники не виконують своїх зобов'язань протягом тривалого часу. Подібна ситуація виникає, коли позичальник неспроможний своєчасно повернути позику або виконати зобов'язання без примусового стягнення застави. Відповідно до міжнародних стандартів, зокрема рекомендацій МВФ, кредит вважається непрацюючим, якщо прострочення платежів перевищує 90 днів. Висока частка NPL свідчить про неефективне використання кредитних ресурсів, підриває довіру до банківської системи та уповільнює економічний

розвиток [10]. Динаміка зростання частки NPL в українській банківській системі відображена на рисунку 3.

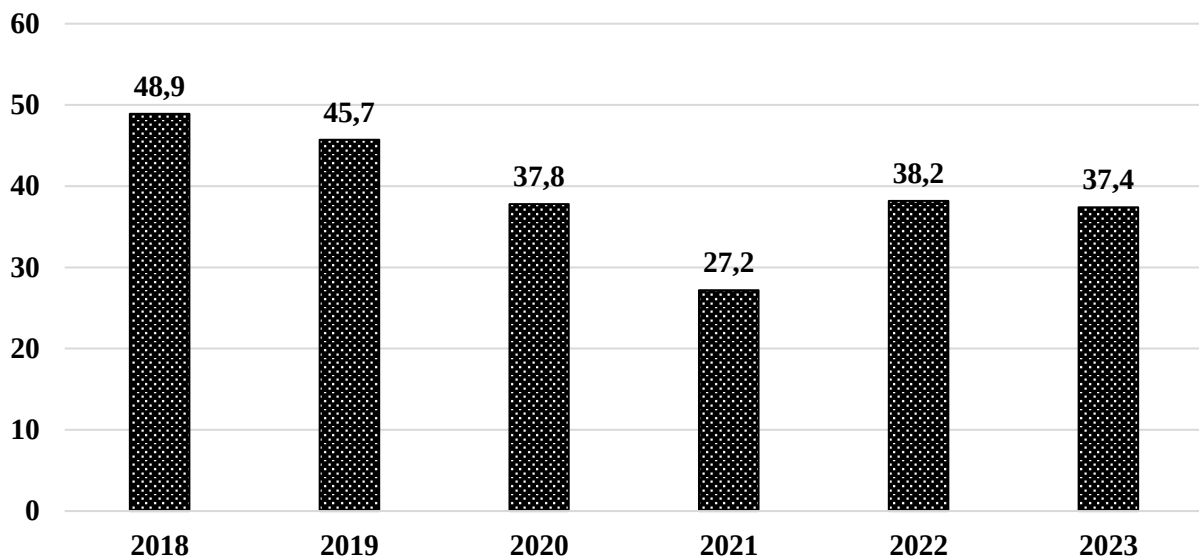

Рис. 3. Динаміка частки непрацюючих кредитів у банківській системі України протягом 2018-2023 рр., %

Джерело: сформовано на основі [7]

За результатами проведеного аналізу динаміки непрацюючих кредитів в українській банківській системі протягом 2018-2023 років, спостерігається наступна тенденція: після досягнення пікового значення у 48,9% у 2018 році, частка таких кредитів демонструвала загальну тенденцію до зниження. Цьому сприяло обмеження видачі незабезпечених кредитів пов'язаним особам, що раніше дозволяло власникам банків фінансувати інші свої бізнеси без реальної перспективи повернення коштів. Незважаючи на економічні виклики, пов'язані з пандемією COVID-19 у 2020-2021 роках, тенденція до зниження частки непрацюючих кредитів зберігалася. Так, на кінець 2021 року цей показник становив 27,2%. Однак, повномасштабне вторгнення росії в Україну у 2022 році призвело до зростання частки непрацюючих кредитів до 38,2%. Це пов'язано з погіршенням загальної економічної ситуації та зменшенням платоспроможності багатьох підприємств та домогосподарств. Незважаючи на це, у 2023 році спостерігається незначне зниження частки NPL до 37,4%, що свідчить про певні позитивні зрушення. Проте, високий рівень непрацюючих кредитів продовжує негативно впливати на умови

кредитування, оскільки банки змушені підвищувати процентні ставки для компенсації ризиків неповернення коштів. Для вирішення цієї проблеми необхідні комплексні заходи, спрямовані на підтримку економіки, стимулювання реструктуризації боргів та посилення нагляду за банківською системою.

Процентні ставки є одним з ключових важелів монетарної політики, впливаючи на рівень інфляції, обсяг виробництва та зайнятість. Їх коливання безпосередньо впливають на вартість грошей в економіці, стимулюючи або пригнічуючи економічну активність. Зменшення процентних ставок традиційно розглядається як стимул для зростання кредитування, споживання та інвестицій, тоді як їх підвищення має протилежний ефект. Для розуміння механізмів функціонування економіки в період 2018-2023 років необхідно провести аналіз динаміки процентних ставок за банківськими кредитами (рис. 4).

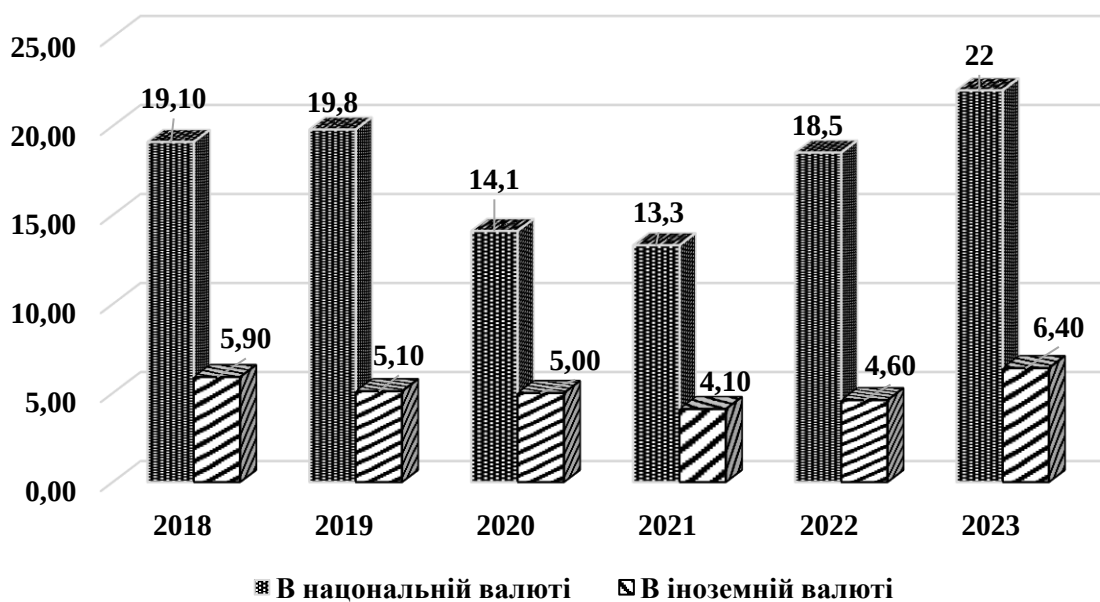

Рис. 4. Динаміка процентних ставок за банківськими кредитами в розрізі валют протягом 2018-2023 рр., %

Джерело: складено авторами за даними [7]

Як видно з рисунка 4, процентні ставки за кредитами в національній валюті дещо знизилися: з 19,10% у 2018 році до 19,80% у 2019 році, що свідчить про стабільність і поступове зменшення вартості позик в Україні. У

той же час, кредити в іноземній валюті характеризувалися значно нижчими ставками – 5,90% у 2018 році та 5,10% у 2019 році, що відображає менші ризики при використанні іноземних валют і стабільні умови кредитування.

З 2020 року спостерігалось подальше зниження ставок: у гривні вони зменшилися до 14,1% у 2020 році та 13,3% у 2021 році. Це, ймовірно, є наслідком стимулюючої монетарної політики, яку запровадив Національний банк України (НБУ) для підтримки економіки під час пандемії COVID-19. Ставки за кредитами в іноземній валюті також знижувалися, досягнувши 5% у 2020 році та 4,1% у 2021 році.

Кредити в іноземній валюті демонстрували більшу стабільність порівняно з гривневими, що дозволяло банкам утримувати відносно низькі ставки навіть за умов глобальної економічної нестабільності. Антикризові заходи, запроваджені у відповідь на пандемію, сприяли незначному зменшенню ставок за такими кредитами.

У 2022 році спостерігається значне зростання ставки до 18,5%, що могло бути реакцією на початок повномасштабної війни, інфляційними тисками та економічними ризиками, які спричинили зростання витрат на кредитування у національній валюті. А вже у 2023 році відбулося суттєве зростання процентної ставки до 22%, що, ймовірно, відображає погіршення макроекономічної ситуації, підвищені інфляційні ризики, а також зусилля Національного банку України щодо стабілізації валютного ринку та боротьби з впливом капіталу. У 2022 році процентні ставки в іноземній валюті зросли до 6,3%, а в 2023 році досягли 6,4%, що може бути пов'язане з ризиками валютних коливань через активні військові дії, а також можливими обмеженнями на міжнародні фінансові операції.

Динаміка зміни процентних ставок відображає нестабільність економічної ситуації в Україні протягом 2018-2023 років. Банки змушені реагувати на зміни інфляційних очікувань, валютного курсу, а також вплив зовнішніх та внутрішніх шоків. Підвищення ставок у національній валюті в 2022-2023 роках свідчить про зусилля банківського сектору щодо

стримування інфляційного тиску та підтримки стабільності гривні, а помірне зростання ставок в іноземній валюті може відображати підвищені ризики валютних операцій у військовий час.

Попри значні економічні виклики та повномасштабну війну, що триває вже два роки, банківський сектор демонструє високу стійкість і здатність до адаптації в умовах невизначеності. Фінансові установи активно впроваджують антикризові заходи, спрямовані на підтримку економіки та стабілізацію ринку. Аналіз змін у банківському кредитуванні за останні дев'ять місяців 2024 року дозволить оцінити ефективність адаптаційних заходів банків, зокрема їхніх інструментів для підтримки бізнесу та ліквідності (табл. 2). Детальне вивчення цих процесів дає змогу зрозуміти сучасні фінансові тенденції, відстежити стратегії кредитування та визначити ефективні механізми, що сприятимуть подальшій стабілізації банківського ринку в умовах воєнного стану.

Таблиця 2. Динаміка ключових показників банківського сектору України протягом 2024 року

Показник	Період										
	01. 2024	02. 2024	03. 2024	04. 2024	05. 2024	06. 2024	07. 2024	08. 2024	09. 2024	10. 2024	11. 2024
Сума наданих банківських кредитів, млрд. грн	1020,09	1022,57	1041,06	1051,76	1070,54	1087,35	1107,4	1120,75	1134,87	1134,37	1153,08
Темпи зростання обсягів банківського кредитування	0,45	0,24	1,80	1,02	1,79	1,57	1,84	1,20	1,26	-0,04	1,65
Темпи інфляції	100,4	100,3	100,5	100,2	100,6	102,2	100	100,6	101,5	101,8	101,9
Частка непорачуючих кредитів у банківській системі	37,4	36,7	36,6	36,1	35,5	35	34,6	33,9	33,1	32,3	32,4

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [7; 8]

Протягом 2024 року спостерігається істотне зростання обсягів наданих банківських кредитів, що вказує на поступове відновлення економічної

активності та зростання довіри з боку бізнесу та населення до банківської системи. Темпи зростання обсягів кредитування є різними, коливаючись від найменшого значення у лютому (0,24%) до найвищого у липні (1,84%). Загальний тренд зазначає на позитивне зростання кредитного портфеля, що може бути результатом зниження процентних ставок та облікової ставки НБУ, а також заходів, спрямованих на стимулювання кредитування. Темпи інфляції зазвичай стабільні, тримаючись близько 100%, за винятком червня (102,2%), що вказує на деяке підвищення цін. Помірна інфляція є характерною рисою стабільності цінового рівня в країні. Спостерігається стабільна тенденція до зниження частки непрацюючих кредитів (NPL). Протягом періоду з січня (37,4 %) до вересня (32,4 %) відзначається поступове поліпшення якості кредитного портфеля. Цей позитивний тренд може бути наслідком дієвих стратегій банків щодо управління кредитними ризиками, впровадження сучасних інструментів кредитування та загального покращення економічної ситуації.

Для підтримки стійкості фінансової системи України в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови необхідно розробити комплекс заходів, спрямованих на координацію дій Національного банку України та комерційних банків. Пріоритетним завданням є забезпечення безперебійного функціонування платіжної системи, стабілізація банківського сектору та стимулювання кредитування реального сектора економіки. Для довгострокового розвитку фінансового ринку України важливо сформулювати та впровадити ефективну стратегію реформування банківського сектору, яка передбачатиме удосконалення механізмів кредитування, посилення банківського нагляду та розвиток інклюзивних фінансових послуг. Це дозволить стимулювати відновлення виробництва, створення нових робочих місць та сприяти загальному економічному зростанню.

З метою оптимізації процесів банківського кредитування та підвищення рівня фінансової стабільності в рамках повоєнного відновлення банківської системи, доцільно:

1. Національному банку України варто запровадити механізми для стримування зростання відсоткових ставок, особливо в умовах інфляційного тиску. Це сприятиме зниженню вартості кредитних ресурсів і збільшенню доступності кредитів для малого та середнього бізнесу.

2. Розробити нові та розширити існуючі державні програми доступного кредитування, особливо для малого та середнього бізнесу, що дозволить знизити вартість позик та підвищити доступ до фінансових ресурсів.

3. Забезпечити підвищення якості банківських послуг та посилення конкурентоспроможності через впровадження новітніх технологій, розробку персоналізованих продуктів та спрощення процедур обслуговування.

4. Удосконалити механізми моніторингу та контролю кредитних відносин через автоматизацію процесу перевірки реальних доходів позичальників, щоб знизити ризики неплатоспроможності та скоротити частку проблемних кредитів.

5. Встановити високі стандарти оцінки кредитоспроможності клієнтів та використовувати ризик-орієнтовані підходи при розширенні кредитного портфеля.

6. Для підвищення стабільності банківської системи необхідно стимулювати залучення додаткового акціонерного капіталу, а також проводити рекапіталізацію банків за підтримки державних та міжнародних інвесторів.

Таким чином, застосування цих заходів дозволить знизити економічні ризики та забезпечити сталий розвиток банківського сектору, створивши сприятливе середовище для підприємництва та інвестиційної привабливості країни.

Висновки. Банківське кредитування в Україні відіграє значну роль у стимулюванні економічної активності, сприяючи розвитку підприємництва, залученню інвестицій та впровадженню інновацій. Кредити залишаються ключовим джерелом фінансування для бізнесу, про що свідчить висока частка корпоративних позичальників у загальному портфелі банківських

кредитів. Однак динаміка кредитування останніх років демонструє певні коливання, спричинені такими макроекономічними чинниками, як економічна активність, інфляційні процеси, валютні коливання та регуляторні вимоги до банківської кредитної політики.

У 2020 році кредитування суттєво скоротилося через економічні наслідки пандемії COVID-19, а у 2022–2023 роках додаткові труднощі викликало повномасштабне вторгнення росії в Україну. Незважаючи на ці виклики, банківський сектор продемонстрував значну стійкість, адаптуючись до нових умов через впровадження ризик-орієнтованих методик оцінки кредитоспроможності, антикризових заходів та адаптаційних стратегій. Динаміка процентних ставок відображає зусилля банків зі стримування інфляційного тиску та підтримання стабільності національної валюти, що безпосередньо вплинуло на вартість кредитів.

Кредитування поступово відновлюється завдяки державним програмам підтримки бізнесу, зокрема для малого та середнього підприємництва. Проте загальна частка кредитів у ВВП країни продовжує знижуватися, що свідчить про обмежений вплив кредитного ринку на економічне зростання. Ця тенденція пов'язана зі зменшенням довіри до національної валюти, зростанням частки непрацюючих кредитів та посиленням регуляторних вимог.

Аналіз частки NPL показує, що після досягнення піку у 2018 році їх рівень поступово зменшувався, але економічні кризи, зокрема пандемія та війна, знову призвели до його зростання. Це створило додаткові кредитні ризики, змушуючи банки посилювати вимоги до позичальників, що ускладнило доступність кредитів, особливо для малих і середніх підприємств.

У структурі кредитування домінують кредити, надані корпоративному сектору, що характерно для розвинених економік. Водночас спостерігається поступове зростання частки споживчих кредитів для домогосподарств. Попит на споживчі позики зумовлений зростанням цін на товари та послуги,

скороченням доходів населення, необхідністю покриття непередбачених витрат, викликаних війною, а також державними програмами пільгового кредитування для окремих категорій населення.

Таким чином, розвиток банківського кредитування в Україні залежить від сукупності економічних, фінансових та політичних чинників. Дослідження підкреслює важливість скоординованих дій Національного банку України та комерційних банків для стимулювання кредитування реального сектору економіки, стабілізації фінансової системи та зниження кредитних ризиків. Удосконалення банківської системи має бути спрямоване на мінімізацію кредитних ризиків, зміцнення довіри до національної валюти та забезпечення доступу до кредитних ресурсів для бізнесу і населення.

Література

1. Кремень В. М., Кремень О. І., Гуляєва Л. П. Роль банківського кредитування у розвитку економіки України. *Проблеми економіки*. 2020. № 3. С. 176-183.
2. Мікуляк К. А., Кугляр А. А. Сучасний стан банківського кредитування в Україні. *Modern Economics*. 2023. № 38. С. 84-89. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V38\(2023\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V38(2023)-13).
3. Рошило В.І. Банківське кредитування в Україні: сучасний стан, проблеми та шляхи розв'язання. *Інфраструктура ринку*. 2021. Випуск 54. С. 221-228. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct54-35>
4. Романовська Ю. А., Данилюк В. В. Діджиталізація в сфері обслуговування фізичних осіб: передумова розвитку банківського сектору. 2024. №7. *Інвестиції: практика та досвід*. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.7.105>. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3420/3456> (дата звернення: 03.02.2025)
5. Людковська Ю. Ю., Абдуллаєва А.Є. Оцінка сучасних тенденцій банківського кредитування в Україні протягом 2018–2023 років. *Економіка та*

суспільство. 2023. №56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-109>
URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3058> (дата звернення: 03.02.2025)

6. Супрун А. В. Банківське кредитування в Україні: сучасний стан, проблеми та шляхи розв'язання : кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» : спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / А. В. Супрун ; ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2023. 85 с.

7. Грошово-кредитна та фінансова статистика: офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (дата звернення: 29.12.2024).

8. Індекс інфляції. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/> (дата звернення 29.10.2024).

9. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 29.10.2024).

10. Правові аспекти непрацюючих кредитів в Україні: останні зміни та перспективи. European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/pravoviaspekty-nepratsyuyuchykh-kredytiv-v-ukrayini-ostanni-zminy-ta-perspektyvy/> (дата звернення: 29.12.2024).

References

1. Kremen, V. M., Kremen, O. I. and Gulyaeva, L. P. (2020), “The role of bank lending in the development of the Ukrainian economy”, *Problemy ekonomiky*, vol. 3, pp. 176-183.

2. Mikulak, K. A. and Kuglyar, A. A. (2023), “The current state of bank lending in Ukraine”. *Modern Economics*, vol. 38, pp. 84-89. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V38\(2023\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V38(2023)-13).

3. Roshylo, V. I. (2021), “Bank lending in Ukraine: current state, problems and solutions”, *Infrastruktura rynku*, vol. 54, pp. 221-228. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct54-35>

4. Romanovskaya, Yu. A. and Danylyuk, V. V. (2024), “Digitalization in the field of servicing individuals: a prerequisite for the development of the banking sector”, vol. 7, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, Available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3420/3456> (Accessed 3 January 2025). DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.7.105>.
5. Lyudkovskaya, Yu. Yu. and Abdullayeva, A. E. (2023), “Assessment of current trends in bank lending in Ukraine during 2018-2023”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 56, Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3058> (Accessed 3 January 2025). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-109>
6. Suprun, A. V. (2023), “Bank lending in Ukraine: the current state, problems and solutions: qualification work for the educational degree “master”: 072 “Finance, banking and insurance”; CHNU them. Peter Graves, Mykolaiv, Ukraine.
7. National Bank of Ukraine (2024), “Monetary and financial statistics”, Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (Accessed 29 December 2024).
8. Ministry of Finance of Ukraine (2024), “Inflation index”, Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/> (Accessed 29 December 2024).
9. State Statistics Service of Ukraine (2024), Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 29 December 2024).
10. European Business Association (2024), “Legal aspects of non-performing loans in Ukraine: recent changes and prospects”, Available at: <https://eba.com.ua/pravoviaspekty-nepratsyuyuchykh-kredytiv-v-ukrayini-ostanni-zminy-ta-perspektyvy/> (Accessed 29 December 2024).

Стаття надійшла до редакції 10.01.2025 р.